

ОСОБЕНО МНЕНИЕ

НА СЪДИЯТА АСЕН МАНОВ ПО РЕШЕНИЕТО ПО КД №28/98 Г.

С решение № 29 от 11 ноември 1998 г. по конституционно дело №28/1998 г. Конституционният съд отхвърли искането на група народни представители за установяване на противоконституционност на текстове от Закона за съсловните организации на лекарите и стоматолозите (ЗСОЛС), както и на целия закон.

Намирам, че искането е основателно и следваше да се уважи.

С оспорения закон се създават съсловни (професионални) организации на лекарите и на стоматолозите (чл.1, ал.2), и се предвижда всички лекари и стоматолози, които упражняват професията си, да членуват задължително в тях (чл.3, ал.1), като се вписват в предвидените в чл.32 регистри. Лекар или стоматолог, който не е вписан в регистъра, респ. не е станал член на новосъздадените организации – Български лекарски съюз (БЛС) и Съюза на стоматолозите в България (ССБ), не може да упражнява професията си (чл.4), а ако е на работа по трудов договор – подлежи на уволнение (§ 7 от Преходните и заключителни разпоредби).

Тези разпоредби са противоконституционни. Съгласно чл.44, ал.1 от Конституцията, гражданите се сдружават **свободно**, т.е. трябва да има свободно и изрично изявена воля за сдружаване, за да може да възникне едно сдружение, организация, съюз и пр. При това въздигнатото с този текст основно конституционно право – правото на сдружаване – има две страни: както правото на един гражданин да се

включи в дадено сдружение, организация, съюз и пр., така и правото да не участва в такава организация. В това се състои изрично прогласената в Конституцията свобода на сдружаванията.

Доводът в решението на Конституционния съд, че “ЗСОЛС не лежи на плоскостта на чл.44, ал.1 от Конституцията” и че с него “се създавали корпорации на публичното право със задължително членуване в тях на лекари и стоматолози”, не може да бъде сериозно възприет. Извън рамките на чл.44, ал.1 от Конституцията не могат да съществуват никакви сдружения на граждани. Никъде в Конституцията не е предвидена възможността, наред със свободните сдружавания на гражданите, да съществуват и задължителни организации с принудително участие в тях. Още по-малко е допустимо създадени вече свободни организации, каквито са сега съществуващите Български лекарски съюз от 1901 г. и Български зъболекарски съюз от 1905 г. да се заместят с нормативно създадени задължителни организации с принудително членство в тях, както това е предвидено с § 9 от Преходните и заключителни разпоредби на ЗСОЛС. Приетото в този смисъл е пълно отрицание на принципа на свободата на сдружаванията, който е дълбоко залегнал в нашата Конституция.

Не са аргумент и посочените решения на Европейския съд по правата на човека в Страсбург. Не се знае при какви фактически обстоятелства и при каква конституционна и законодателна уредба са приети тези решения, за да ни впечатлят до такава степен, че да възприемем изводите им в решението на нашия Конституционен съд. При това решенията на съда в Страсбург са задължителни само за страните по съответните дела, а не за “всички органи” на страните,

подписали Европейската конвенция за правата на човека и основните свободи (както това неправилно е посочено в решението).

Неоснователно е прието в решението, че не е нарушен чл.48, ал.1 от Конституцията. Съгласно този текст държавата се грижи за създаване на условия за осъществяване правото на труд. Вместо това с оспорения закон се поставят пречки пред лекарите и стоматолозите да упражняват професията си, като се изисква за целта предварително да се регистрират като членове на създадените със закона задължителни съсловни организации (БЛС и ССБ), нарушавайки по този начин конституционното им право свободно да решават, дали да участват в тези организации. Обстановката твърде много напомня годините преди влизане в сила на сега действащата Конституция, когато правото на гражданите да работят беше обвързано и зависеше от участието им в различни ОФ-организации, профсъюзи и пр. А такава зависимост понастоящем е конституционно недопустима.

Основата идея на ЗСОЛС е да се създадат по нормативен ред професионални организации на лекарите и стоматолозите, като се заобиколи чл.44, ал.1 от Конституцията и се създадат задължително членствено участие в тези организации и санкции при неучастие. Всички текстове на закона са подчинени на тази противоконституционна идея. Поради това намирам, че целият ЗСОЛС би следвало да се обяви за противоконституционен.

Конституционен съдия:

Асен Манов